

НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

¹Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Анотація: У статті досліджено напрями реалізації внутрішньої соціальної політики вітчизняних підприємств. Охарактеризовано елементи впровадження соціальної спрямованості компаній.

Ключові слова: внутрішня соціальна політика, підприємство, соціальна спрямованість, сталий розвиток, соціальна відповідальність, соціальні програми.

Abstract: The article examines the directions of implementation of internal social policy by domestic enterprises. It characterizes the elements of introducing social orientation in companies.

Keywords: internal social policy, enterprise, social orientation, sustainable development, social responsibility, social programs.

Сучасний етап розвитку економіки України відзначається помітним зростанням ролі бізнесу у вирішенні важливих соціальних проблем, що виникають перед суспільством. Сьогодні підприємства відіграють значно ширшу роль, ніж просто виробники товарів і послуг, адже вони дедалі частіше стають ключовими елементами системи соціальної стабілізації, активно підтримуючи місцеві громади, сприяючи відновленню їхньої життєздатності та інвестуванню у розвиток людського капіталу. Особливо важливою ця тенденція стала в умовах нинішнього воєнного стану та нестабільності економіки, які створили нові проблеми для нашої держави.

На думку С. Шепеленко [1], соціальна політика – це управління процесом надання соціальних послуг та створення відповідних умов працівникам підприємств та їх сім'ям, мотивуючи та підвищуючи ефективність їх інноваційно-креативних здібностей, з метою формування адаптивно-прогресивного розвитку суб'єктів господарювання та держави.

Вирішення завдань підвищення рівня життя населення, а також забезпечення сталого розвитку суспільства та реалізації соціальних програм розвитку економіки зумовлюють потребу в додаткових джерелах фінансування. У зв'язку із цим усе більшого значення набуває необхідність вести соціально відповідальний бізнес [2].

Українські науковці О. Гриник та І. Сисоєва [3] пишуть: «Основними завданнями впровадження концепційних основ соціалізації підприємств є: сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу як чинника модернізації економіки, підвищення її конкурентоспроможності; запровадження єдиних підходів до розуміння соціальної відповідальності бізнесу в Україні всіма учасниками суспільних процесів; сприяння розвитку системи нефінансового звітування з метою більшої поінформованості суспільства щодо реалізації суб'єктами господарювання заходів із соціальної відповідальності бізнесу; удосконалення існуючих і розвиток нових форм державно-приватного партнерства для економічного, соціального й екологічного розвитку громад та територій; створення передумов для виконання вимог трудового законодавства та розвитку персоналу, забезпечення прав людини, етичного виховання та освіти членів суспільства; розвиток програм ресурсозбереження та енергоефективності; розвиток ділової етики, ефективного використання інтелектуального та соціального капіталу підприємницьких структур».

Під внутрішньою соціальною політикою слід розуміти сукупність заходів, спрямованих на впровадження соціально відповідальної поведінки. Вона охоплює управління людським ресурсом через створення необхідних умов для ефективної трудової діяльності, формування особливого соціального середовища, а також надання працівникам послуг соціального характеру. До таких послуг належать будь-які форми підтримки, які компанія пропонує своїм працівникам та їхнім родинам, крім заробітної плати, на основі законодавства, колективних угод або добровільних ініціатив.

Протягом останніх років у діяльності вітчизняного бізнесу склалась система його внутрішньої соціальної політики, основними елементами якої є:

1. Матеріальні та нематеріальні соціальні гарантії (гідна і своєчасна оплата праці, мотиваційні виплати, співробітників брати участь у розподілі прибутку; стабільний соціальний пакет і гарантії – медичне страхування, оплачувані відпустки та лікарняні; забезпечення безпечних умов праці та сприятливого робочого середовища; підтримка соціального партнерства, дотримання трудових прав).

2. Підтримка зайнятості та розвиток співробітників (створення умов для постійної зайнятості і збереження робочих місць; організація навчальних програм, підвищення кваліфікації та стимулювання професійного розвитку).

3. Комунікація і зворотний зв'язок (проведення внутрішніх опитувань і забезпечення зворотного зв'язку для врахування думок персоналу, використання корпоративних платформ для комунікації всередині колективу, відкрите обговорення політик і стандартів компанії для врахування пропозицій працівників) (табл. 1).

Таблиця 1

Напрями внутрішньої соціальної політики компаній України

Компанії	Захист мобілізованих	Медичне страхування	Навчання та розвиток	Додаткові соціальні програми
SoftServe	Збереження місця роботи, підтримка ветеранів	Приватне медичне страхування	SoftServe University	Програми DE&I, ментальне здоров'я
PUMB	100% зарплати мобілізованим	Медичне страхування та страхування життя	Корпоративні програми навчання	Фінансова допомога родинам, психологічна підтримка
DTEK	Збереження робочих місць, їх підтримка	Медичні програми	Academy DTEK, кадровий резерв	Програми безпеки праці
Svitla Systems	Фінансова підтримка військових	Медичне страхування (за контрактами)	Внутрішні тренінги	Благодійні програми для дітей співробітників

Реалізація соціальної спрямованості діяльності вітчизняних підприємств набуває дедалі більшого значення, оскільки саме вона виступає фундаментальною умовою для забезпечення сталого розвитку економіки України. Впровадження концепції соціальної відповідальності у бізнес-практики значно сприяє посиленню соціальної стабільності на загальнодержавному рівні, формуванню та ефективному використанню людського капіталу, а також покращенню інвестиційної привабливості країни в цілому.

Підприємство, орієнтоване на соціальні аспекти, стає не лише економічно успішним суб'єктом господарювання, здатним забезпечувати високий рівень фінансової ефективності, але й активним суб'єктом у вирішенні соціальних проблем та побудові сприятливого середовища для розвитку суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Шепеленко С. М. Формування ефективної соціальної політики вітчизняних підприємств в умовах невизначеності. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2024. №2. С. 159–168. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2024/2/EV20242_159-168.pdf (дата звернення: 10.02.2026).
- Бержанір А. Л. Соціальна звітність як елемент системи соціальної відповідальності компаній. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 16. С. 109–113. URL: <http://global-national.in.ua/issue-16-2017> (дата звернення: 12.02.2026).
- Гриник О. І. Соціалізація підприємства як важіль інноваційного розвитку. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2020. № 5. С. 40–44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2020_5_9 (дата звернення: 12.02.2026).

Бержанір Анатолій Леонідович, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Умань, e-mail: bal8@ukr.net

Berzhanir Anatolii L. – PhD (Sociology), Associate Professor of the Department of Social and Legal Disciplines., Pavlo Tychuna Uman State Pedagogical University, Uman, e-mail: bal8@ukr.net